

COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 29.9.2021
COM(2021) 612 final

2021/0311 (NLE)

Propunere de

DECIZIE A CONSILIULUI

**privind suspendarea parțială a aplicării Acordului dintre Uniunea Europeană și
Republica Belarus privind facilitarea eliberării vizelor**

EXPUNERE DE MOTIVE

1. CONTEXTUL PROPUNERII

Acordul dintre UE și Republica Belarus privind facilitarea eliberării vizelor (denumit în continuare „Acordul de facilitare a eliberării vizelor”) a intrat în vigoare la 1 iulie 2020¹, în paralel cu acordul de readmisie². Scopul Acordului de facilitare a eliberării vizelor este de a facilita, pe bază de reciprocitate, eliberarea vizelor pentru cetățenii Uniunii și ai Republicii Belarus, în cazul unei șederi planificate cu o durată de cel mult 90 de zile în orice perioadă de 180 de zile.

Acordul de facilitare a eliberării vizelor contribuie la consolidarea contactelor interpersonale și la împărtășirea valorilor, inclusiv a drepturilor omului și a valorilor democratice ale UE. Importanța principiilor fundamentale care guvernează cooperarea dintre UE și Belarus, precum și obligațiile și responsabilitățile părților, inclusiv în ceea ce privește respectarea drepturilor omului și a principiilor democratice, care decurg din instrumentele internaționale relevante pe care acestea sunt obligate să le respecte, este subliniată în preambulul Acordului de facilitare a eliberării vizelor.

La 12 octombrie 2020, Consiliul a adoptat concluzii privind răspunsul UE la evoluțiile din Belarus³. În concluziile sale, Consiliul a reiterat faptul că alegerile prezidențiale din 9 august 2020 nu au fost nici libere, nici corecte și că regimul belarus nu are legitimitate democratică. Consiliul și-a reiterat sprijinul deplin pentru suveranitatea și independența Belarusului și a subliniat dreptul democratic al poporului belarus de a-și alege președintele prin alegeri libere și corecte, fără ingerințe externe. În concluziile sale, Consiliul a reamintit, de asemenea, măsurile restrictive constând în interdicția de călătorie și înghețarea activelor, impuse unui număr de 40 de persoane responsabile de caracterul fraudulos al alegerilor prezidențiale și de reprimarea violentă a protestelor pașnice, și a exprimat disponibilitatea UE de a lua măsuri restrictive suplimentare împotriva entităților și funcționarilor de rang înalt, inclusiv împotriva lui Aleksandr Lukașenko⁴.

UE și-a redus cooperarea bilaterală cu autoritățile belaruse la nivel central, și-a sporit sprijinul pentru poporul belarus și pentru societatea civilă și și-a recalibrat în consecință asistența financiară bilaterală. În conformitate cu aceste măsuri, UE a pus imediat la dispoziție resurse

¹ Acord între Uniunea Europeană și Republica Belarus privind facilitarea eliberării vizelor (JO L 180, 9.6.2020).

² Acord între Uniunea Europeană și Republica Belarus privind readmisia persoanelor aflate în situație de ședere ilegală (JO L 181, 9.6.2020).

³ Concluziile Consiliului privind Belarus, 12 octombrie 2020, 11661/20.

⁴ Un al doilea pachet de sancțiuni a fost adoptat la 6.11.2020 [Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2020/1648 al Consiliului din 6 noiembrie 2020 privind punerea în aplicare a articolului 8a alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 765/2006 privind măsuri restrictive împotriva Belarus; Decizia de punere în aplicare (PESC) 2020/1650 a Consiliului din 6 noiembrie 2020 privind punerea în aplicare a Deciziei 2012/642/PESC privind măsuri restrictive împotriva Belarus (JO L 370I)]. Un al treilea pachet de sancțiuni a fost adoptat la 17.12.2020 [Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2020/2129 al Consiliului din 17 decembrie 2020 privind punerea în aplicare a articolului 8a alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 765/2006 privind măsuri restrictive împotriva Belarus; Decizia de punere în aplicare (PESC) 2020/2130 a Consiliului din 17 decembrie 2020 privind punerea în aplicare a Deciziei 2012/642/PESC privind măsuri restrictive împotriva Belarus (JO L 426I)]. Măsurile restrictive din ambele pachete includ o interdicție de călătorie și o înghețare a activelor care vizează persoanele și entitățile enumerate în actele menționate mai sus.

finanțare suplimentare pentru victimele violenței, organizațiile societății civile și mass-media independentă.

Continuă represiunea împotriva activiștilor opoziției, a organizațiilor societății civile, a apărătorilor drepturilor omului și a mass-mediei independente. La jumătatea lunii septembrie 2021, existau peste 670 de deținuți politici, iar numărul acestora crește în fiecare săptămână. Împotriva lor sunt organizate procese motivate politic, care se desfășoară adesea în spatele ușilor închise într-un mod precipitat și care se încheie cu verdicte rușinoase de condamnare la mulți ani de închisoare.

Acordul de facilitare a eliberării vizelor a continuat să fie aplicat, în timp ce instituirea Comitetului mixt de facilitare a eliberării vizelor, menit să monitorizeze punerea în aplicare a acordului, a fost amânată.

Ca reacție la represiunea brutală și continuă împotriva tuturor segmentelor societății din Belarus și, în special, la deturnarea unui zbor de pasageri la 23 mai 2021, UE a interzis transportatorilor din Belarus să survoleze spațiul aerian al UE și să aibă acces la aeroporturile din UE⁵ și a adoptat un al patrulea pachet de sancțiuni prin care sunt incluse pe listă mai multe persoane și entități⁶, precum și sancțiuni economice specifice⁷.

În urma acestor măsuri, la 28 iunie 2021, autoritățile belaruse au ripostat anunțând suspendarea participării țării la Parteneriatul estic și suspendarea acordului de readmisie cu UE. În plus, Belarus și-a rechemat ambasadorul la UE pentru consultări, a solicitat rechemarea ambasadorului UE la Bruxelles pentru consultări și a anunțat că reprezentanților instituțiilor europene și persoanelor din UE care au contribuit la pregătirea sancțiunilor li se va refuza intrarea în Belarus. Autoritățile din Belarus au solicitat suspendarea activităților institutelor culturale ale statelor membre. De asemenea, Belarus a declarat că va avea în vedere și alte eventuale contramăsuri. În plus, la 8 septembrie 2021, parlamentului din Belarus i-a fost prezentat un proiect de lege privind suspendarea acordului de readmisie cu UE.

Deși situația de la frontierele externe ale UE cu Belarus s-a stabilizat în ceea ce privește sosirile, inclusiv datorită suspendării zborurilor directe de la Bagdad la Minsk, aceasta rămâne

⁵ Regulamentul (UE) 2021/907 al Consiliului din 4 iunie 2021 de modificare a Regulamentului (CE) nr. 765/2006 privind măsuri restrictive împotriva Belarus și Decizia (PESC) 2021/908 a Consiliului din 4 iunie 2021 de modificare a Deciziei 2012/642/PESC privind măsuri restrictive având în vedere situația din Belarus (JO L 197I).

⁶ Regulamentul (UE) 2021/996 al Consiliului din 21 iunie 2021 de modificare a Regulamentului (CE) nr. 765/2006 privind măsuri restrictive împotriva Belarus; Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2021/997 al Consiliului din 21 iunie 2021 privind punerea în aplicare a articolului 8a alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 765/2006 privind măsuri restrictive împotriva Belarus; Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2021/999 al Consiliului din 21 iunie 2021 privind punerea în aplicare a articolului 8a alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 765/2006 privind măsuri restrictive împotriva Belarus; Decizia (PESC) 2021/1001 a Consiliului din 21 iunie 2021 de modificare a Deciziei 2012/642/PESC privind măsuri restrictive având în vedere situația din Belarus; Decizia de punere în aplicare (PESC) 2021/1002 a Consiliului din 21 iunie 2021 privind punerea în aplicare a Deciziei 2012/642/PESC privind măsuri restrictive având în vedere situația din Belarus (JO L 219I). Persoanele și entitățile enumerate în actele menționate mai sus fac obiectul înghețării activelor, iar cetățenilor și întreprinderilor din UE li se interzice să pună fonduri la dispoziția celor incluși pe listă. Măsurile restrictive includ, de asemenea, o interdicție de călătorie pentru persoanele incluse pe listă.

⁷ Regulamentul (UE) 2021/1030 al Consiliului din 24 iunie 2021 de modificare a Regulamentului (CE) nr. 765/2006 privind măsuri restrictive împotriva Belarus; Decizia (PESC) 2021/1031 a Consiliului din 24 iunie 2021 de modificare a Deciziei 2012/642/PESC privind măsuri restrictive având în vedere situația din Belarus (JO L 224I).

tensionată, iar presiunea migrației persistă întrucât **numărul de încercări prevenite de trecere a frontierei în mod ilegal rămâne ridicat**. Până la 19 septembrie 2021, frontiera dintre Lituania și Belarus a fost traversată în mod ilegal de 4 145 de persoane; acest număr este de 56 de ori mai mare decât în 2020. Peste jumătate din resortisanții țărilor terțe care au trecut frontiera lituaniană cu Belarus au provenit din Irak (2 805), fiind urmași de resortisanți din Congo Brazzaville, Camerun și un mic procent de resortisanți din Siria, Iran și Afganistan. În ceea ce privește Polonia, în aceeași perioadă, 1 493 de resortisanți ai țărilor terțe au trecut frontiera cu Belarus. Acest număr este de 23 de ori mai mare decât în 2020. În mod similar, persoanele respective sunt în majoritate irakieni, înregistrându-se o prezență mai mare a cetățenilor afgani. Cu toate acestea, în termeni relativi, Letonia a înregistrat cea mai mare creștere, trecând de la 3 cazuri detectate de trecere ilegală a frontierei în 2020 la 377 în 2021. Aceeași tendință se aplică și în cazul cererilor de azil. În comparație cu perioada similară a anului trecut, Lituania a înregistrat până în prezent de 14 ori mai multe cereri de azil în 2021 (2 399), majoritatea provenind de la resortisanți irakieni (50 %). Polonia a înregistrat cu 131 % mai multe cereri de azil (4 109), solicitanții fiind cel mai frecvent afgani (33 %), urmași de cetățenii belaruși (29 %) și ruși (18 %). În mod similar, în Letonia s-au înregistrat 465 de cereri de azil, de aproape 6 ori mai multe decât în 2020.

Această creștere bruscă sugerează că regimul încurajează migrația ilegală în scopuri politice și, în special, ca represalii împotriva Lituaniei, Poloniei și Letoniei pentru poziția lor față de Belarus. Acțiunea Belarusului împotriva statelor membre ale UE necesită un răspuns unitar.

2. MĂSURILE PROPUSE

Acordul de facilitare a eliberării vizelor a fost încheiat plecând de la premisa că respectarea drepturilor omului și a principiilor democratice este unul dintre principiile fundamentale care guvernează cooperarea dintre Uniune și Belarus, precum și obligațiile și responsabilitățile acestora⁸. Atât Uniunea, cât și Belarus au recunoscut că Acordul de facilitare a eliberării vizelor nu ar trebui să conducă la migrație ilegală, acordând o atenție deosebită securității și readmisiei⁹.

Având în vedere contextul descris mai sus, Belarus încalcă aceste principii. Pe lângă faptul că pune în pericol relațiile reciproce dintre Uniune și statele sale membre, Belarus intensifică încălcările drepturilor omului, nerespectându-și astfel obligațiile internaționale¹⁰.

Prin urmare, o măsură adecvată este suspendarea aplicării anumitor articole din Acordul de facilitare a eliberării vizelor, care oferă facilități anumitor categorii specifice de solicitanți, și anume:

- (i) membrii delegațiilor oficiale din Belarus, inclusiv membrii permanenți ai acestor delegații care, ca urmare a unei invitații oficiale adresate Belarusului, ar trebui să participe la reuniuni, consultări, negocieri sau programe de schimb, precum și la evenimente organizate de instituții interguvernamentale pe teritoriul unuia dintre statele membre;
- (ii) membrii guvernelor și parlamentelor naționale și regionale din Belarus, membrii Curții Constituționale și ai Curții Supreme a Belarusului, în exercitarea atribuțiilor lor.

Prin urmare, aplicarea următoarelor articole din Acordul de facilitare a eliberării vizelor ar trebui suspendată: articolul 4 alineatul (1) litera (a) în legătură cu „documentele justificative privind scopul călătoriei”, articolul 5 alineatul (1) literele (a) și (b) și articolul 5 alineatul (2)

⁸ Considerentul 3 din preambulul Acordului de facilitare a eliberării vizelor.

⁹ Considerentul 2 din preambulul Acordului de facilitare a eliberării vizelor.

¹⁰ Astfel cum a fost prezentat în raportul raportorului special privind situația drepturilor omului în Belarus, Anaïs Marin, A/HRC/47/49, 4 mai 2021.

litera (a) în legătură cu „eliberarea vizelor cu intrări multiple” și articolul 6 alineatul (3) literele (a) și (b) în legătură cu „taxele pentru prelucrarea cererilor de viză”.

După intrarea în vigoare a deciziei Consiliului, aplicarea normelor specifice prevăzute de aceste dispoziții va fi suspendată. În consecință, se vor aplica în schimb normele generale ale Codului de vize¹¹.

Aplicarea altor dispoziții ale Acordului de facilitare a eliberării vizelor nu este suspendată, iar facilitățile pe care le oferă în ceea ce privește cetățenii obișnuiți din Belarus vor continua să se aplice. Acest lucru va permite menținerea „contactelor interpersonale”. Cu toate acestea, dispozițiile nesuspendate ale Acordului de facilitare a eliberării vizelor nu ar trebui utilizate pentru a eluda obiectul deciziei Consiliului privind suspendarea parțială a acestui acord. Statele membre ar trebui să raporteze Comisiei cu privire la tentativele de eludare sau cu privire la presupusa eludare a suspendării parțiale a Acordului de facilitare a eliberării vizelor.

3. TEMEI JURIDIC, SUBSIDIARITATE ȘI PROPORȚIONALITATE

• Temeiul juridic

Temeiul juridic procedural al prezentei propuneri îl constituie articolul 218 alineatul (9) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE). Temeiul juridic material îl constituie articolul 77 alineatul (2) litera (a) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE).

În plus, articolul 14 alineatul (5) din Acordul de facilitare a eliberării vizelor prevede următoarele: *„Fiecare parte poate suspenda integral sau parțial prezentul acord. Decizia de suspendare se notifică celeilalte părți cu cel puțin 48 de ore înainte de intrarea sa în vigoare. Partea care a suspendat aplicarea prezentului acord informează imediat cealaltă parte, odată ce motivele suspendării nu se mai aplică.”*

• Subsidiaritatea (în cazul competențelor neexclusive)

Nu se aplică

• Proporționalitatea

Prezenta propunere nu depășește ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivului urmărit, și anume suspendarea anumitor facilități existente pentru funcționarii din Belarus, continuând, în același timp, sprijinirea cetățenilor obișnuiți din Belarus, prin facilitarea procedurilor de acordare a vizelor.

4. IMPLICAȚII BUGETARE

Propunerea nu generează costuri suplimentare pentru bugetul UE.

¹¹ Regulamentul (CE) nr. 810/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 iulie 2009 privind instituirea unui Cod comunitar de vize, JO L 243, 15.9.2009, p.1.

Propunere de

DECIZIE A CONSILIULUI

privind suspendarea parțială a aplicării Acordului dintre Uniunea Europeană și Republica Belarus privind facilitarea eliberării vizelor

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 77 alineatul (2) litera (a) și articolul 218 alineatul (9),

având în vedere propunerea Comisiei Europene,

întrucât:

- (1) Acordul dintre Uniunea Europeană și Republica Belarus privind facilitarea eliberării vizelor¹ („acordul”) a intrat în vigoare la 1 iulie 2020, în paralel cu Acordul dintre Uniunea Europeană și Republica Belarus privind readmisia persoanelor aflate în situație de ședere ilegală² („acordul de readmisie”).
- (2) Scopul acordului este de a facilita, pe bază de reciprocitate, eliberarea vizelor pentru cetățenii Uniunii și ai Republicii Belarus, în cazul unei șederi planificate cu o durată de cel mult 90 de zile în orice perioadă de 180 de zile. Acordul contribuie la consolidarea contactelor interpersonale și la împărtășirea valorilor, inclusiv a drepturilor omului și a principiilor democratice.
- (3) În temeiul articolului 14 alineatul (5) din acord, fiecare parte poate suspenda integral sau parțial acordul. Decizia de suspendare trebuie notificată celeilalte părți cu cel puțin 48 de ore înainte de intrarea sa în vigoare. Partea care a suspendat aplicarea acordului informează imediat cealaltă parte, odată ce motivele suspendării nu se mai aplică.
- (4) Ca reacție la represiunea brutală și continuă împotriva tuturor segmentelor societății din Belarus și, în special, la deturnarea unui zbor de pasageri la 23 mai 2021, UE a interzis transportatorilor din Belarus să survoleze spațiul aerian al UE și să aibă acces la aeroporturile din UE și a adoptat un al patrulea pachet de sancțiuni prin care sunt incluse pe listă mai multe persoane și entități, precum și sancțiuni economice specifice prin Regulamentul (CE) nr. 765/2006³ și Decizia 2012/642/PESC⁴.

¹ Acord între Uniunea Europeană și Republica Belarus privind facilitarea eliberării vizelor (JO L 180, 9.6.2020).

² Acord între Uniunea Europeană și Republica Belarus privind readmisia persoanelor aflate în situație de ședere ilegală (JO L 181, 9.6.2020).

³ Regulamentul (CE) nr. 765/2006 al Consiliului din 18 mai 2006 privind măsurile restrictive împotriva președintelui Lukașenko și anumitor funcționari din Belarus (JO L 134, 20.5.2006, p. 1), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (UE) 2021/907 al Consiliului (JO L 197I, 4.6.2021, p.), Regulamentul (UE) 2021/996 al Consiliului (JO L 219I, 21.6.2021, p. 1), Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2021/997 al Consiliului (JO L 219I, 21.6.2021, p. 3), Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2021/999 al Consiliului (JO L 219I, 21.6.2021, p. 55) și Regulamentul (UE) 2021/1030 al Consiliului (JO L 224I, 24.6.2021, p. 1).

- (5) În urma acestor măsuri, la 28 iunie 2021, Belarus a ripostat anunțând suspendarea participării sale la Parteneriatul estic și suspendarea acordului de readmisie cu UE. La 8 septembrie 2021, parlamentului din Belarus i-a fost prezentat un proiect de lege privind suspendarea acordului de readmisie cu Uniunea Europeană.
- (6) În același timp, Lituania și, mai recent, Polonia și Letonia se confruntă cu o creștere fără precedent a fluxurilor de migrație ilegală din Belarus. Această creștere bruscă sugerează că regimul încurajează migrația ilegală în scopuri politice și, în special, ca represalii împotriva Lituaniei, Poloniei și Letoniei pentru poziția lor față de Belarus.
- (7) Acțiunile Belarusului menționate anterior încalcă principiile fundamentale pe baza cărora a fost încheiat acordul și contravin intereselor Uniunii și ale statelor sale membre. În special, acțiunile Belarusului nu respectă drepturile omului și principiile democratice și provoacă totodată migrația ilegală de pe teritoriul Belarusului către Uniune.
- (8) Prin urmare, aplicarea anumitor dispoziții ale acordului care prevăd acordarea de facilități pentru anumite categorii de solicitanți de viză de scurtă ședere, și anume membri ai delegațiilor oficiale din Belarus, membri ai guvernelor și parlamentelor naționale și regionale din Belarus, membri ai Curții Constituționale și ai Curții Supreme a Belarusului, în exercitarea atribuțiilor lor, ar trebui suspendată,

ADOPTĂ PREZENTA DECIZIE:

Articolul 1

Se suspendă aplicarea următoarelor prevederi ale Acordului de facilitare a eliberării vizelor:

- (a) articolul 4 alineatul (1) litera (a), în ceea ce privește orice solicitant de viză care este membru al unei delegații oficiale din Belarus, inclusiv membru permanent al unei astfel de delegații care, ca urmare a unei invitații oficiale adresate Belarusului, trebuie să participe la reuniuni oficiale, consultări, negocieri sau programe de schimb, precum și la evenimente organizate de instituții interguvernamentale pe teritoriul unuia dintre statele membre;
- (b) articolul 5 alineatul (1) literele (a) și (b), în ceea ce privește orice solicitant de viză care este membru al unui guvern sau parlament național sau regional din Belarus sau membru al Curții Constituționale sau al Curții Supreme a Belarusului, în exercitarea atribuțiilor sale, precum și orice solicitant de viză care este membru permanent al unei delegații oficiale din Belarus care, ca urmare a unei invitații oficiale adresate Belarusului, trebuie să participe în mod regulat la reuniuni, consultări, negocieri sau programe de schimb, precum și la evenimente organizate de instituții interguvernamentale pe teritoriul unuia dintre statele membre;
- (c) articolul 5 alineatul (2) litera (a), în ceea ce privește orice solicitant de viză care este membru al unei delegații oficiale din Belarus care, ca urmare a unei invitații oficiale adresate Belarusului, trebuie să participe în mod regulat la reuniuni, consultări,

⁴ Decizia 2012/642/PESC a Consiliului din 15 octombrie 2012 privind măsuri restrictive împotriva Belarus (JO L 285, 17.10.2012, p. 1), astfel cum a fost modificată prin Decizia (PESC) 2021/908 a Consiliului (JO L 197I, 4.6.2021, p. 3), Decizia (PESC) 2021/1001 a Consiliului (JO L 219I, 21.6.2021, p. 67), Decizia de punere în aplicare (PESC) 2021/1002 a Consiliului (JO L 219I, 21.6.2021, p. 70) și Decizia (PESC) 2021/1031 a Consiliului (JO L 224I, 24.6.2021).

negocieri sau programe de schimb, precum și la evenimente organizate de instituții interguvernamentale pe teritoriul unuia dintre statele membre;

- (d) articolul 6 alineatul (3) literele (a) și (b), în ceea ce privește orice solicitant de viză care este membru al unui guvern sau parlament național sau regional din Belarus sau membru al Curții Constituționale sau al Curții Supreme a Belarusului, precum și orice solicitant de viză care este membru al unei delegații oficiale din Belarus care, ca urmare a unei invitații oficiale adresate Belarusului, trebuie să participe la reuniuni, consultări, negocieri sau programe de schimb, precum și la evenimente organizate de instituții interguvernamentale pe teritoriul unuia dintre statele membre.

Articolul 2

Prezenta decizie intră în vigoare în a doua zi de la data publicării în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*.

Adoptată la Bruxelles,

*Pentru Consiliu,
Președintele*